

KARYS

Eina sykį savaitėje.

Kaina: 3 mėn. 10 auks.,
6 mėn. 20 auks., 12 mėn.
35 auks. Atskiri numeriai
80 skatlikų

Adresas: Kaunas, Lai-
svės Alėja 12 Nr. «Kario»
Redakcija. Telef. 90 Nr.

Nr. 47 (131)

Kaunas, 1921 m. lapkričio mėn. 24 diena.

III metai.

J. El.

Karinė drausmė.

(Tęsinys)

Pavyzdžiui, randame dar ir tokį karinės drausmės apibrėžimą:

„Karinė drausmė suprantama, kaip sistema (tvarka) taisyklių ir pareigų, kurios turi reikalo saugoti karinę tvarką, auklėjimą ir papročius—tai viena pusė, o kita — kokiame stovyje yra kariuomenės dalis iš atžvilgio į vyraujančių tvarkos, auklėjimo ir papročius“ (Marck).

Kokie karinės drausmės apibrėžimai būtų, jos pagrinde ir išvadose tėra viena idėja: karys gali atlikti savo paskirtį arba pareigą tik tada, jei jo darbai (veiksmai) ir gyvenimas visada ir nekintamai susilieja su įstatymų davėjo ir vado valia, ir ne tik įsakymų klausimo formoj, bet ir savarankiškoj formoj, kai nėra viršininko įsakymo ir jo priežiūros, kai pats karys nori pasiekti naudingo arba vado nurodyto tikslo kariuomenei. Šios dvasios karys turės tik atitinkamam būdai ir pažiūroms esant. O įgyti tos dvasios gali tik tam tikroj draugijoj būdamas, tam tikrų įspūdžių gaudamas. Ta draugija yra kariuomenė, o įspūdžiai iš karinio auklėjimo. Iš to, kas pasakyta kyla lengva bus suprasti, kad tėra vienas ir tikras būdas padaryti iš piliečio kari—karinis auklėjimas arba, kaip jį vadina, drausmė. Ši pažiūra tačiau nėra vyraujanti. Kai kas prieštarauja prieš drausmės, kaip auklėjimo, supratimą, nes tatal priešinga įprastam drausmės supratimui kariuomenėje. Dauguma gal norėtų suprasti drausmę kaip klusnumą arba veikimo teisėtumą. Pavyzdžiui Moltke sako: „autoritatė iš viršaus ir klusnumas iš apačios, — vienu žodžiu „drausmė“ — yra kariuomenės siela“. Prancūzų statutas dėsto: „Drausmė reikalauja visiškai ir visada klausyti viršininko ir tikrai atlikti jo paliepimą, nesvyruojant ir neprieštaraujant“. (Réglement de service intérieur). Ir Heckelis, pavyzdžiui, drausmę pabrėžia taip: „kareivis tinkamai vertina savo laipsnio pareigas ir savo viršininkus ir taip pat tinkamai elgiasi ir netarnyboj, vistiek kokio laipsnio būtų“.

Čia iškelti drausmės apibrėžimai turi savo priešininkų ir prieštaravimų.

Prieš drausmės, kaip klausimo apibrėžimą, keičiami šie prieštaravimai. Pareiga klausyti, žinoma, yra viena iš pagrindinių karinės tarnybos pareigų, bet toli gražu ne vienintelė ir todėl ji negali išimti drausmės turinio. Be to drausmė būtina turėti ir tikrai apima ne tik valdinių santykius su viršininkais, kada tik galima kalbėti apie klusnumą, bet jaunesniųjų santykius su vyresniaisiais, lygių laipsnių viršininkų santykius tarp savęs, ir galų gale vir-

ninkų ir vyresniųjų santykius su valdiniais (valdomuosius) ir jaunesniuosius, kada, kaip matyti, negali būti kalbos apie klusnumą.

Taip pat nurodoma, kad būtų klaidinga drausmę lyginti su teisėtumu (įstatymo reikšme), nes valstybė reikalauja laikytis įstatymo ne tik iš tarnautojų, bet lygiai iš visų piliečių. Nesiginčijama, kad veiksmo teisėtumas įeina į drausmės supratimą, kaip būtinas elementas, tačiau ir jis neišsemia drausmės supratimo turinio. Kaip vien tik klusnumas ir teisėtumas neišsprendžia klausimo, iš kur reikėtų semti ir kur reikėtų rasti būdų išauklėti kareivį tokiose būtinose savybėse, kaip didvyriškumas, patvarumas, pasiaukojimas ir t. t.

Karinė drausmė, kaip dorinis ir teisinis dėsnys, atsirado žmogaus sąvokoj ir gyvenime tuo pat laiku, kai atsirado pirmoji kariuomenė, nes kariuomenės ir drausmės idėjos neperskiriamos. Tačiau būtų klaidinga manyti, kad drausmė kariuomenėje atsirado pati iš savęs. Karinė drausmė, tokį ar kitokiam turiny, atsirado kur kas anksčiau, negu pirmasis ginkluotų žmonių susibūrimas tikslu kariauti arba grumtis su užpuolusiu priešu. Ne kariuomenėj, bet pirmąkart šeimoj atsirado drausmės idėja; ji ima sau pradžia iš šeimos tėvo vyresniškumo, iš giminės galvos, patriarchų. Kariuomenė jau gavo parengtą drausmę, net jos aiškų parengtą turinį. Tik pritaikė tą gautą drausmę savo reikalams ir patvirtino (papildė) tomis vertybėmis (elementais), kurių trūko, nebuvo. Nuo to laiko, kai beforminė ginkluotų žmonių gauja pirmąją įsikūrusioj valstybėj įgijo teisėtą organizacijos reikšmės, ir drausmė įgyja teisėtumo pobūdžio drausmės normų, drausmės įstatymo formoj.

Greta šeimos drausmės, tik, žinoma, vėliau, o gal kartu su karine drausme atsirado tarnybos, bažnyčios ir galų gale mokyklos drausmė. Visuose šituose drausmės įvairumuose pasiliko ta pati idėja ir tie patys pagrindai, o skyrėsi turinys atskirų reikalavimų ir būdų, kuriais einama į siekiamąjį tikslą. Iš to eina tas neginčijamas dėsnys, kad bendras drausmės supratimas pasilieka nekintamu visuose laikuose, yra ir bus tarptautinis (internacionalis). Keitėsi ir progresavo tik drausmės tikslai ir būdai jiems pasiekti.

Liečiant karinės drausmės būdų evoliuciją reikia pasakyti, kad ji ėjo labai pamažėl. Mums prieinamoj žmonijos ir kariuomenės istorijoj matoma, kad drausmės pagrinde buvo gąsdinimas, skaudumas ir net žiaurumas. Tatal matome Spartoj, Romoj, vidurinių amžių verbuotose kariuomenėse, Petro Didžiojo ir Fridricho Didžiojo laikais. Šios senovės liekanos ir dabar tebesilaiko, ir matom jas kalbant apie „drausmės skaudumą“. Tačiau jau nuo devyniolikto amžiaus pradeda skverbti į visų šalių kariuomenės drausmės kaitos karinės pedagogijos ir teisėtumo

Idjėos. Šiandien jau būtų galima nurodyti daug karinių rašytojų, kurie drausmei pagrindą deda auklėjimo, pareigos ir pareigų supratimo idėją (Durand, Dangelmaier, Dietz, Isenburg, Mark ir k.). Paimkim kad ir šiuos gilius ir teisingus Jono Salvatoro žodžius:

„Drausmė, kuri griaua asmens valią, nėra drausmė, nes ši yra ne kas kita, kaip laisvas ir sąmoningas atsisakymas nuo asmens valios, o tam, kad būtų galima nuo savo valios atsisakyti, visų pirmiausia reikia, kad ta valia būtų“.

Pravartu čia pažymėti italų drausmės statutą, kur duodama daugiausia reikšmės dvasiniam elementui, auklėjimui, o iš to einant, viršinininko pareigoms.

Iš to, kas pasakyta, lyg ir aiškėja tas dėsnys, kuriuo turėtų eiti šių laikų karinė drausmė: mažiau triukšmo, daugiau sąmonės ir teisėtumo.

Siūlymai del Vilniaus.

Kas gi nežino, kad skaudžiausias mūsų valstybės gyvenimo klausimas yra Vilniaus atvadavimas.

Todel šiuo reikalu nesiliauja iš visokių šaltinių mums siūlymai plaukę.

Nelabai senai vienas vadinamosios „Vidurinės Lietuvos“ darbuotojų Al. Babiānskis „Lietuvos“ skiltyse plačiai išdėstė savo siūlymus Vilniaus atvadavimo reikalu.

Ten jis sako, kad Vilniaus byloje prasidėjęs naujas laikotarpis, kad yra šio taip ilgai užsitęsusio klausimo greito išrišimo žymių.

Antrasis Hymanso projektas yra skaitomas pagrindu Lietuvių Lenkų susitarimui,

Juo nuomone lietuviai gali pastatyti šiuos tris reikalavimus:

1) pripažinimas reikalavimo abi dalis (Kauną ir Vilnių) sujungti į vieną vienetą;

2) visiškas Lietuvos nepriklausomybės pripažinimas ir

3) pilnas Vilniaus srities gyventojams teisių garantijos pripažinimas.

Ir manoma šiais pagrindais netarpinė Lietuvių Lenkų pačiame ginčų objekte — Vilniuje susirinkusi Konferencija galėtų sekmingai baigti Tautų Sąjungos pradėtą ir savo autoritu paremtą susitarimo darbą.

A. Babiānskis visgi yra priešingas kuriems nors tarp tų dviejų Valstybių primestiems, ne laisviems susitarimams bei konvencijoms. Jis nori tokius susitarimus, abiejų Valstybių naudoms žiūrint — pašalinti.

Jis nurodo, kad bendrai Vilniaus srity daug svers be lietuvių ir lenkų trečias gaivalas, kurs esąs už pirmuosius daug stipresnis — tai gudai. Todel lietuvių, kaip mano lenkai, noras sulietuvinti Vilniaus kraštą nėra lenkams nei pavojingas, nei patiems lietuviams svarbus.

Kaip tik del minėtos bailės (Vilniaus sulietuvinimo) daug nesusipratimų iškilę. Šį veiksniį pašalinus jo nuomone susitarimas žymiai sklandžiai eitų.

Jis ypač priinygdamas nurodo į didelį reikalą Lietuvai su Lenkija susitarti. Kadangi Lietuvai vakaruos pavojus, del Lenkų prūsijos koridorium perkirtimo, sumažėjo, bet už tat rytuose Lietuva, jo nuomone, esanti visai neapsaugota nuo Rusijos imperialistų, kurių pastebima ir dabartinių šeiminių tarpe ir kitose partijose bei politinėse grupėse. Tautiniai priešginumai — Vilniuje turėsią ilgainiui sumažėti, kadangi ateity gyvenimas būsiąs vedamas ekonominiāis ir socialiaisi interesais.

Kaip viena taip ir kita Valstybė pirma visa ko trokštanti išlikti nepriklausoma. Jis siūlo tuo atveju prisiimti XV amžiaus istorinį momentą, kada tik sujungtos abiejų Valstybių pajėgos išgelbėję jas nuo prazūties. Ir Lietuvių tautybė del minėtos aplinkybės galėjusi išlikti ir nežlugusi, kaip atsitiko Prūsuoje ir dalinai Klaipėdoje.

Tad jis ir sako — rišant Vilniaus klausimą ir reiktų imti domesin ne tiek abiejų pusių priešginumus, kiek bedruosius reikalus.

Šitaip žiūri vienas artimiausių Želigovskio valdžios bendradarbių — Al. Babiānskis į Vilniaus atvadavimo reikāją.

Mes lietuviai tokių siūlymų galime priimti tik tas dalis, kurios su mūsų nusistatymāis sutinka.

Br.

Žuvusiems ir netekusiems sveikatos kariams ir jų šeimoms pensijų ĮSTATYMAS (projektas).

1 §. Karys Lietuvos kariuomenės eilėse eidamas tarnybos pareigas arba del jų ėjimo nustojęs sveikatos ar darbingumo, gauna pensiją ar pašalpą.

2 §. Nustatant pensijos dydį, karininkams, karo valdininkams imama 75% paskutinio mėnesio atlyginimo už laipsnį ir pareigų ėimą, kareiviams — 2 men. alga ir dauginami sveikatos nustojimo nuošimčiu.

P a s t a b a I: Karo lakūnams ir oro žvalgamams žuvusiems, netekusiems sveikatos per tarnybinius ar mokomuosius skraidymus nustatant pensiją imama karininkams ir karo valdininkams mėnesinis atlyginimas už laipsnį ir pareigų ėimą, kareiviams 3 mėnesių alga ir dauginami sveikatos nustojimo nuošimčiu.

P a s t a b a II: Keičiantis karių algoms, keičiasi ir pensijų dydis.

3 §. Darbingumo nustojimo nuošimtį nustato nuolatinė Sveikatos Tikrinimo Komisija, prie Karo Sanitarijos skyriaus, sudėty iš Karo Ligoninės Konsultatų — terapeuto ir chirurgo, Armijos Okulisto, Karo Sanitarijos skyriaus atstovo ir Rikiuotės dalies karininko, einant prie šio pridedama ligų ir kūno trukumų lentelė. Komisijoj pirmininkauja vyresnysis pareigose jos narys.

4 §. Kiekvienas šeimos narys, kurį išlaikė, gauna 25% pensijos, paskirtos šeimos galvai, bet bendroj sumoj visa pensija negali būti didesnė kaip atlyginimas už laipsnį ir pareigų ėimą (su specialybės priedu) karininkui ir karo valdininkui 1 mėnesio, kareiviui 3 mėnesių.

5 §. Karys, kuris prarado 100% sveikatos ir yra reikalingas nuolatinės kito žmogaus pagalbos, gauna dar 25% paskirtos jam pensijos. Paskutinis priedas išduodamas virš nužiūrėtos šio Įstatymo tvarkoj pensijos kariui ir jo šeimai ir nevaržomas gauna praradus sveikatą tarnybos atlyginimu.

6 §. Karys netekęs sveikatos mažiau kaip 25%, gauna vienalaikinę pašalpą 12 mėnesių atlyginimo už laipsnį ir pareigų ėimą karininkų ir karo valdininkų ir 24 mėnesių kareivio algos. Darbingumo nustojimas mažiau kaip 10% pašalpa suvis neatlyginamas.

P a s t a b a: Pašalpą išduodant žiūrima ir šeimos sudėtis.

7 §. Šeima kario, kuris Lietuvos kariuomenėje eldamas tarnybos pareigas arba dėl jų ėjimo žuvo, mirė nuo žaizdų ar pakenkimų, limpamųjų ligų, mirė nelaisvėje, dingo be žinios, gauna pensiją: vienas šeimos narys 50% pilnos pensijos be šeimos žuvusiojo kario, kiekvienas kitas šeimos narys po 25%, bet bendroje sumoje visa šeima gali gauti ne daugiau kaip mėnesio atlyginimą už laipsnį ir pareigų ėjimą (su specialybės priedu) žuvusio karininko ar karo valdininko ir 3 mėnesių—kareivio.

P a s t a b a: Šeimos nariais, kurie turi teisę iš šio įstatymo gauti pensiją ar pašalpą, laikomi žmona, tėvai darbu netinkami, arba senesni kaip 55 metų amžiaus ir savi vaikai ligi 17 metų amžiaus—teisėti, įsūnytieji ir neįsūnytieji, gimę nesusituokus, bet tik teismo sprendimu pripažinti jiems auklėti pašalpa.

8 §. Pensija išduodama visai šeimai kartu. Vaikų globėjui ar tėvams pareiškus norą pensiją gauti atskirai, jiems išduodama atitinkama šeimos pensijos dalis.

Krašto Apsaugos Ministerijos laisvai samdomi tarnautojai pensiją gauna bendrais pamatais, kaip ir kariai.

Asmenys, įgiję teisės pensijai gauti, paduoda pareiškimą Krašto Apsaugos Ministeriui, pridėjus dokumentus: a) tarnybos lapo nuorašą, b) dalies įsakymo nuorašą apie žuvimą, arba paleidimą iš kariuomenės, c) gydytojų Komisijos sprendimą dėl darbingumo ir nustojimo, d) valsčiaus, miesto Valdybos, dalies Vado ar įstaigos Viršininko liudymą, nurodant šeimos narių skaičių, kuriuos karys laikė.

Vyriausybė, per 1 mėnesį privalo išspręsti pensijos paskyrimo klausimą.

10 §. Pensiją skiria Krašto Apsaugos Ministeris ir apie paskyrimą praneša Finansų Ministeriui, išskyrus nuotykius, kada reikalingas ypatingas leidimas arba kyla abejonė.

Šiais atvejais klausimą riša Ministerių Kabinetas.

11 §. Pensija išduodama nuo dienos, kada sustabdyta kariui alga mokėti, kas mėnuo, iš tos išdinės, kurią nurodys pensininkas.

12 §. Karo Invalidų Komitetas 1 metams praėjus nuo pensijos paskyrimo dienos turi teisės reikalui esant, iš naujo patikrinti pensininko sveikatą Nuolatinėje Sveikatos Tikrinimo Komisijoje ir iš tos Komisijos nustatyto sveikatos nustojimo nuošimčio tarpininkauja dėl paskyrimo kitos pensijos.

13 §. Pensijos davimas sustabdomas tam iš pensininkų, kuris:

- a) mirė, įstojo vienuolynan,
- b) pasiekė 17 metų amžiaus,
- c) pateko į invalidų namus, įstojo į mokslo įstaigą, laikomą Vyriausybės ar visuomenės lėšomis,
- d) be žinios dingęs atsirado,
- e) žmona išėjo už vyro,
- f) teismo nubaustas bausme, sujungta su pensijos atėmimu.

P a s t a b a: Iš mokslo įstaigos išėjus, nuo išėjimo dienos ligi 17 metų amžiaus pensijos davimas atnaujinamas.

14 §. Nustoją galios: „Įstat. apie alg. ir pašalp. kariams ir jų šeim.“ III, IV ir V punkt. (Vyr. Žin. 7 Nr.) Karo Įstatų VIII kn. 184—453 §§.

15 §. Šis įstatymas taikomas ir žuvusiems, netekusiems sveikatos Lietuvos kariuomenėje einant tarnybos pareigas arba dėl ėjimo, pradėdant nuo 23—XI—18 metų.

Pasirašė: J. Šimkus
Krašto Apsaugos Ministeris.

Leitenantas A. Ramanauskas.

Karinės Drausmės Reikšmė.

Drausmė tai yra svarbiausioji auklėjimo šaka, o vėliau jau persiėmimas tomis taisyklėmis, kurios toje ar kitoje gyvenimo srityje yra būtinos, o ypač karinėje tarnyboje. Todėl kiekviena žmonių grupė sudėta, kad ir iš vienminčių, tačiau gyvenimo apyvokų verčiama atsiekti užsibrėžtą tikslą, laikosi tam tyčia nustatytų taisyklių arba kitaip tariant drausmės. Nekalbant jau apie kariuomenę, kuri be drausmės vargu būna ir diena išgyvuotų. Šiandien mes matome, kad ne tik kariuomenė ir karinės organizuotės (šauliai), bet ir visuomeninės bei politinės grupės ir partijos laikosi nustatytųjų taisyklių; kitaip tariant — kietos ir sąmoningos drausmės, o kad laikytų kietos ir sąmoningos drausmės, kuri yra siekiamųjų tikslų laidas — reikia tam tikslui žmonės išauklėti ir įskiepyti jiems drausmingumo, kad kiekvienas suprastamas savo uždavinį ir bendrai siekiamąjį tikslą nesivaduočiau savo supratimu ir įsitikinimais, bet visi veiktų sutartinai siekdami vieno tikslo kieta ir išmintinga ranka vadovaujami. Ypač mums kariams drausmės, žinoma sąmoningos drausmės, klausimas visoj jo pilnumoj turi rūpėti ir mes kurdami armiją privalome drausmės klausimu rimtai susidomėti. Tai gvildendami šią mintį toliau prieiname, kad karo laimėjimui ir net pačios armijos gyvavimui visų pirmiausia reikalinga, kad jos visos dalys viena su kita būtų stipriais solidarumo ryšiais surištos, kad tarp dalių narių būtų vieni tikslai ir suderintas veikimas siekiamiesiems tikslams. Reikia, kad tarnybos metu nebūtų tame, ar kitame atveju atskirų nuomonių, atskirų samprotavimų, atskirų ir savotiškų į tuos ar kitus klausimus pažiūrų, be to siekti, kad siekiamiesiems tikslams visi su savo įvairiausiais gabumais, samprotavimais bei palinkimais susijungtų į vieną stiprų dvasia ir miklų veiksmuose vienetą, kuris vadovaujamas, kaip aukščiau minėjau vienos tvirtos sąmoningos valios, be atsikalbinėjimų pildytų tuos ar kitus įsakymus, paliepiamus, bei nurodymus, kurie yra duodami tuo ar kitu reikalu neišeinant iš siekiamąjo tikslo ribų. Tai visa atsiekiama, tik kieta sąmoninga karine drausme.

Karinės drausmės pagrindiniai dėsniai šie:

Karinė drausmė, tai yra pamatas, kuriuo remiasi kiekviena armija: karinė drausmė reikalauja iš kiekvieno valdinio nežiūrint jo užimamos vietos griežtai ir tikrai vykdyti, karo įstatais nustatytas taisykles ir neprieštaraujant pildyti savo vyriausybės įsakymus.

Tokiu būdu, kad griežtai ir tikrai vykdytų nustatytąsias kariniais įstatais taisykles — pirmų pirmiausia reikia jas gerai žinoti, suprasti, jomis persiimti, o antra reikia jas griežtai, tikrai ir sąmoningai pildyti visuose atsitikimuose, nors jos būtų sunkios, priešingos pažiūroms bei įsitikinimams arba net kenksmingos asmens reikalams. Šių dėsnių laikymasis turi gan didelės reikšmės, kaip viršininkams, taip ir valdiniam. Viršininkams dėl to, kad jų valdžia, jų teisių, jų viršininkystei pamatas yra įstatymas, o viršininkas nusizengęs prieš įstatymus arba netiksliai išpildęs savo pareigas, tuo kenkia savo valdžiai savo autoritui, nes tarp valdinių visados rasis asmenų, kurie seks blogus jo pavyzdžius lygiai kaip ir gerus. Valdiniam gi todėl, kad griežtas ir tikras karo įstatų ir uždėdamųjų pareigų vykdymas paleidžia juos nuo atsakomybės, bei pastebėjimų už nepildymą, o kita sukelia pasitenkinimo ir pasididžiavimo jausmą prieš kitus, kaip išpildžius be prievartos

uždėtąsias jiems pareigas. Todel kuo pilniau ir smulčiau įstatymai apžėia tarnybos pareigas viršininkams ir valdiniams, tuo mažiau lieka vietos paskutiniųjų asmeniniams samprotavimams bei savavališkumui ir tuo pačiu geriau palaikoma kariuomenėje tvarka ir drausmė. Tačiau kiekvienam turi būti aišku, kad drausmė paremta griežtais įstatymais; sąmoningu ir sąžiningu savo pareigų pildymu, gali būti įvesta, tik tokioj armijoje, kurioj visi kariai yra pasiekę aukščiausio moralio ir proto išlavavimo laipsnio. Todel, kad sąmoningą ir kietą drausmę įvedus mūsų kuriamojo armijon, mes kariai turime ir privalome tą jaunolę armiją auklėti, skiepyti jai sąmoningus drausmės pagrindus ir visomis pastangomis stengtis iš armijos išguiti atgyvenusią savo dienas nesąmoningą drausmę, paremtą baime ir pareigų bei prievolių nesupratimų. Drausmė paremta baime armijai turi neigiamą reikšmę ir priešui ji nepavojinga. Tokia armija panaši į iš vidaus pūvantį obuolį, kurs iš paviršiaus atrodo sveikas ir gražus, bet viduj yra supuvęs. Tokia armija iš paviršiaus atrodys drausminga, bet reikale su ja netoli nueisi ir nedaug nuveiksi. Gal nevienas karys skaitydamas kas aukščiau pasakyta paklaus: tat kokiu gi būdu palaikyti tarp pavestų jam valdinių tvarką ir sąžiningą tarnybos pareigų pildymą atmetus baime paremta drausmę ir valdinių bauginimą?

(Bus daugiau).

E s.

Nauojkų mokymas žiemos metu ligi patikrinimo.

(Iš „Rukovodstvo po taktike dlja oficerov germanskoj piech., majoro Hoppensfeldo).

(Tęsinys)

Atskiro šaulio mokymas.

148—157 § rik. statuto (Vok. armijos) stato šiuos reikalavimus:

148. Šaulys nuo pat pradžios turi susipažinti su

paprasciausiais teoretiniais supratimais apie šaudymą; Vietos įvertinimu ir jos išnaudojimu; taikinių suradimu ir nurodymu (akies lavinimas); tolio spėjimu ir taikiklio nustatymu.

149. Šaulių kautynių esmė išaiškinama naujokui laukuose, iš pradžių su maža senesniųjų kareivių grupe.

Toliau reikalinga ir jį priversti dalyvauti paprasciausiuose kovos veiksmuose; nurodžius ir pažymėjus priešą, reikalinga jam parodyti, kaip jis turi veikti puolant ir ginantis.

150. Kuomet bus matyti, kad kareivis padaręs pažangą šautuvo užtaisyme, tolesnį mokymą reikalinga tęsti lauke į kovos taikinius.

Reikia eiti prie to, kad šaulys įprastų įvairiose padėtyse greitai užtaisyti šautuvą, greitai ir tikrai nustatyti taikiklį, greitai ir vikriai įremti šautuvą į peilį, ramiai prisitaikyti ir nuleisti gaiduką, net į taikinius, kurių apšaudymui turime visai maža laiko.

Peržiūrėsime visus šiuos reikalavimus.

I. Paprasciausias teoretinis supratimas apie šaudymą.

Šaudymo taisyklės sako:

Iš šaudymo teorijos kareivis turi žinoti tai, kas jam reikalinga, kad tiksliai savo šautuvą naudotų. Nesvarbu, ar jis gali duoti teorinių paaiškinimų, bet reikalinga, kad jis suprastų, kas jam turi svarbos. Geras būdas vaizdžiai mokyti—parodyti trajektoriją.

Bet iš to visa dar neišeina, kad būtų nereikalinga mokyti šaudymo teorijos. Mokytojai ir viršininkai privalo įsitikinti, kad kareivis suprato, kas turi jam svarbos. Geriausia būtų jeigu naujoko mokytojas duotų jam visiškai tikslus šaudymo uždavinius, kurie būtų kaip mokomąjį, taip ir kovos šaudymą. Čia kareivis turi įrodyti, kad jis „gali“, nes jis „žino“, ir tat parodys, kad jis gerai išmokytas.

Paprasciausio šaudymo teorijos žinios galima dėstyti naujokams kareivinėse, arba tam tikrose šaudymo vietose.

Lauko užsiėmimuose aiškinti šaudymo teoriją neverta, nes gaila laiko.

Vienas iš daugelio...

(Skiriu p. I. G.)

(Tęsinys).

Šalta. Jonas Kriauna stovi atsirėmęs senos pušies ir žiūri į priešo pusę. Jis dar nė kiek nepasikeitė. Kiekvienas jį pamatęs spręš „tai gimnazistukas savanoris“.

Jonas Kriauna jau trečia diena tarnauja Lietuvos savanorių eilėse; šiandien jis pirmą kartą stovi sargyboj ir atsidedęs seka, kas „raudonųjų“ pusėj dedasi.

Pušis, į kurią Jonas atsirėmęs buvo, stovėjo ant aukštos kalvos ir Jonui viskas aplink gerai buvo matoma.

Ten toli, gal už pusantro varsto, juodas miškas. Jis kaip uola, baltoj sniego jūroj išsikišęs stovi. Viskas kaip ant delno matyti. Tik nelaimė, iš kairės pusės slėnys apžėlęs krūmais, kaip žaltys pilkas, vingiuodamas prie kalvos preina, kur Jonas sargyboj stovi. Jonui tas slėnys nepatinka. Jis negali toli, tarp krūmų, matyti.

Iš dešinės, Žaslių stoties namai raudonuoja. Jie kaip ant delno matyti.

Jonas vietą gerai apžiūrėjo ir su ja susipažino.

Jis žino, kad jam didelis plotas saugoti pavestas ir jis saugo. Jonas stovėdamas sargyboj ramėmis buvo, negu ten užpakaly senoj šiltoj pirty su draugais kalbant. Jam vis rodėsi, kad draugas stovįs sargyboje, ką nors pražiopsos, tat jį kankino. Dabar jis ramus. Jis jaučia savo garbingą darbą. Jonas jaučia, kad ir jis sergsti sklypelį žemės motutės ir ramybę draugų, užpakaly esančių.

Už sargybinio pasigirdo žingsniai, prie jo pristartino sargybos viršininkas.

— Kas naujo? — paklausė viršininkas Jono.

— Nieko. Viskas ramu.

— Buvo atjojęs iš Žaslių, vadas; pranešė, kad gerai saugotumėme; sužinojo, kad bolševikai mano šiandien puliti. Aiškino sargybos viršininkas.

— Kada puls, jau tuojau vakaras — saulė neaukštai.

— E, broli! Jaunas esi. Aš kai buvau rusų armijoje, tai prieš vokiečius naktimis dažnai eidavome. Žinai Jurginis susirgo, vadas įsakė nuvesti į Žaslius.

— Kas jam pasidarė? Nuo ko jis susirgo? Nerimastaudamas paklausė Jonas viršininko.

— Žinai ponaitis. Pastovėjo 2 valandi sargyboje, sakos persalęs.. Juokai.

— Taip kaip dabar, likom tik keturt...

— Taip. Bet vadas reikalui esant atsiuštų pa-

2. Vietos įvertinimas ir jos išnaudojimas.

Tam pasiekti reikalinga: aiškiai, suprantamai pavadinti sudėtinės vietos dalis lauke; mokėti atskirti, kas turi, o kas neturi karo atžvilgiu svarbos; mokėti įvertinti vietos sudėties elementus; skaityti žemėlapius ir planus; nupasakoti vietą.

Pakartoju, kad lauko užsiėmimuose reikia stengtis neleisti veltui taip brangaus laiko, teorijos aiškinimams.

Paaškinimas ir išaiškintojo pritaikymas praktikoje turi tuoj sekti vienas paskui kitą; „žinojimas“ ir „mokėjimas“ turi eiti greta. «Karo pasivaikštinėjimuose», jeigu leidžia oras ir vietos aplinkybės, galima šį tą paašškinti, bet pasitaikius galimybei, tuč tuojau pasistengti visa tai parodyti vaizdingais pavyzdžiais. Aiškinant prisitaikinimą prie vietos reikalinga būtinai sunaudoti senesnius kareivius. Jie gali būti ir blogas ir geras pavyzdys. Jeigu, pavyzdžiui, reikia parodyti naujokams, kaip nematant priešliaužti prie pozicijos, kaip skyrius turi atlikti perbėgimus, nekludydamas šaudyti gretimam skyriui, kaip esant pertirštai grandžiai žmonės turi šliaužti atgal ir t.t.—tai tai visa bus kur kas naudingiau, jeigu mes vaizdžiai parodysim gerą ir negerą išpildymą kaip pas save taip ir pas priešą gyvu pavyzdžiu, t. y. veiksmis. Visuomet reikia turėti galvoje, kad tik: docende discimus «mokydami mokomės».

Akies lavinimas.

Dabartinė karo technika gana dažnai verčia šaulį paleisti ugnį į vos matomus taikinius, o esant apsaugoje, žvalgyboje, ar sekime spręsti apie priešą ir vietos ypatybes turint labai maža davinių. Tat reikalingas geros akies išlavinimas, o tai pasiekti galima tik sistematinu akies lavinimu.

Nurodymų šaudymui 75 § sako: «Yra būtina nuolat (net žiemos metu) lavintis taikyti į silpnai matomus taikinius ir vietos daiktus atstumuose, kurie esti kovos metu. Toks lavinimas ne tik tobulina akį ir sugebėjimą surasti taikinį, bet dažnai mainant taikinius, lavinimas viršininko ir kareivio dėmesys ir sumanymas kautynėse».

galbos. O jai puls bolševikai, tai įsakė laikytis ir be įsakymo neatsitraukti.

— Vieni apsisim, nereikės pagalbos—tarė Jonas šypsodamas.

Viršininkas nuėjo atgal. Jonas liko sargyboj ir manė.

— Bolševikai, jei tik pultų duotumėme mes jiems garo; laikytumėmės ligi paskutiniųjų. Pagalbos nėra iš ko laukti, visur po tiek pat stovi... Kodel lenkai, kaip tik pradėjo šaukti savanorius, nuo 4 klasės mokslas Vilniuj gimnazijose nutrūko; visi gimnazistai nuėjo į legionus... O mūsų snaudžia kaž ko laukia, galvoja...

Tra - ta - ta - ta... iš dešinės suterškė kulkosvaldis. Jonas krūptelėjo. Kulkosvaldžio tratėjimui ir šautuvai pritarti pradėjo. Nemaloni muzika Jonui visas mintis iš galvos išdulkino. Jonas klausė žiaurios muzikos ir nerimastavo. Šūviai, kas kart tankėjo. Aukštai ant Jono galvos prašvilpdavo retkarčiais netikusio šaulio paleista kulka. Griaudinga kulkos daina drąsuoliams kovoj duoda drąsos, uždega kraują.

Joną nerimastis ima. Jau gan ilgą laiką šaudymas tęsė. Saulė nusileido ir jau temti pradėjo. O jis jokių žinių neturi ir nieko nemato.

Šios rūšies lavinimai labai naudingi mokomajam šaudymui, bet juos reikalinga visuomet praktikuoti kaip tik pasitaiko tinkama proga.

Čia paduosiu keletą uždavinių, kurie tinka akiai lavinti.

1. Karininkas, arba puskarininkis nupasakoja kokią nors vietą su jos ypatybėmis, kareivis pakartoja.

2. Įsakyti kareiviui suskaityti tam tikrame plote telegrafo stulpus, medžius: akimis surasti medžius, kelius ir atspėti jų padėtį.

3. Nupasakoti kelią, kuriuo eidamas galėtų priteiti prie tam tikro punkto. Įsakyti keletui senų kareivių pasislėpti kur nors lankoje, arime, už tvoros, už krūmų pamiškėj ir t. t. ir išleisti kelius šūvius. Jauni kareiviai turi surasti tą «priešą» ir teisingai jį apšaudyti. Šis lavinimas reikalingas kaip galima dažniau kartoti net blogam orui esant, miglotai dienai, ir t. t.

4. Pasiūsti gan tolokai nuo mokomųjų naujokų dalį senesnių kareivių, išpilti juos grandinėn, ar išstatyti iš jų apsaugą ir reikalauti, kad jaunas kareivis paašškintų, ką jis matęs ir ką tai reiškia taktinio žvilgsniu.

5. Jis turi tiksliai atspėti, kur žmonės tirščiau matosi grandyje, kur rečiau; ar jie seka ką nors, ar miega; kiek jų kokioje rikiuotėje, kokiame apsišarvavime, į kurią pusę atgrįžtas jų frontas ir t. t.

Iš šių spėjimo davinių jis turi gauti supratimą, ką priešas veikia, ką jis mano veikti ir t. t.

6. Nupasakoti savo ir priešų puolio kelius, nurodant patogias šauliams pozicijas.

7. Galima išbandyti žmonių matymą nakčia. Atsitinka, kad kai kurie kareiviai labai gerai mato tamsumoje. Tat labai svarbu žinoti vadams.

Atstumų (tolumo) spėjimas.

Kad gauti tikslią šautuvo ugnį be galo svarbu yra atspėti atstumą.

Nurodymų šaudymui 79 § sako:

„Galutiniai spėjamųjų atstumų punktai pažymimi gulinčiais, klūpančiais, arba stovinčiais žmonėmis, net grupėmis žygio apsišarvavime.

Jam pasirodė, kad slėny kas tai juda ir dilktolejo žaibu mintis. „Bolševikai“; suspaudė šautuvą. „Šauti, duoti ženklą saviem“—pamanė—O gal apšarikau ir Jonas dar labiau pradėjo žiūrėti į pilką slėnį. Krūmų viršūnės vietomis svyravo. „Ne jos neprivalo svyruoti, slėny vėjo nėra“. Jonas ataklaupė, prisitaikė į svyruojančius krūmus. Ten be abejo priešas. Jis aiškiai matė. Nemažas būrys artinosi, nes krūmų ir žingsnių užesys girdėtis buvo. Kai kur tarp krūmų ir žmogaus šešėlis pasirodydavo. Jonas iššovė. Vėl užtaisė ir jau nesuvaldydamas savęs leido ir leido šūvj po šūvio į „raudo-nuosius“. Krūmų viršūnės, kaip varpos nuo vėjo pradėjo svyruoti, drebėti.

Pleškėjo lūžo žabai, slėnys atgijo; krūmai Jono šūvių išsigando.

Ne. Tai bolševikai netikėtai, jiems nematomai priešų, apšaudyti, bėgo atgal per sužėlusius krūmus, darydami didžiausį triukšmą ir nesigailėdami nei akių, nei kojų veržės drąsiai atgal.

Jonas šaudyti pallovė, nes neturėjo kuo šautuvo užtaisyti. Visus šovinius išaikvojo. Tiltūų krūva prie jo kelių tik paliko.

— Kodel viršininkas neateina—nerimastavo—turėjo girdėti mano ugnį.

Sutemo. Iš dešinės, šūviai retkarčiais toll ei-

Atstumų spėjimas atliekamas daugumoje gulom, arba klupsčiom*.

Apie toumo spėjimo reikšmę 77 § taip sako:

„Kad ugnis būtų tiksli, reikalinga teisingai nustatyti sargo aukštį, o tam reikia žinoti teisingą atstumą. Prisišaudymas kautynėse galimas tik išimtinuose atsitikimuose. Atstumų spėjimas daugelyje atsitikimų galimas iš akies, arba su tolimačiu (tolio matuotoju, dalnometriu). Todel reikalinga, kad karininkai, puskarininkai ir eiliniai tinkamai būtų išlavinti šioje srityje. Karininkai ir puskarininkai taip pat privalo mokėti greitai ir teisingai spręsti atstumą ant žemėlapių stambaus masto*.

78 § sako, kad

„atstumų spėjimo mokymą iš akies reikalinga pradėti tuojau, kaip tik naujokai pasiunčiami į rikiuotę ir reikia tęsti visą tarnybos laiką.

Visi žmonės privalo lavintis atspėti mažesnius atstumus. Karininkai, puskarininkai ir sumanesnieji kareiviai turi būti išmokyti greit ir teisingai atspėti vidutinius atstumus ir lavintis spėti tolimesnius*.

Mokymas šios šiaip svarbios karo tarnybos srities reikalinga vesti sistematingai taip pat, kaip ir paruošimas prie mokomojo šaudymo, kuris be tikslaus atstumų atspėjimo nepasieks savo tikslo, o kai kuriuo atveju bus žalingas.

Mokymo tvarka.

A. Atstumų spėjimas ligi 400 metrų.

1. Susipažinimas su matavimo vienetu ligi 400 metrų.

Įvairiomis kryptimis išmatuoti atstumai ligi 200, 300 ir 400 metrų. Šie atstumai reikalinga parodyti žmonėms, įvairioje šviesoje ir įvairiose vietose. Gera būtų, kad atstumai būtų išmatuoti tose vietose, kur kareiviai dažniau lankosi ir nuolat jas rodyti kareiviam.

2. Tam tikro tollo nužingsniavimas tiesia linija, pav. 250 metrų.

3. Mokinys turi perkelti tam tikrą tolį iš vienos krypties į kitą. Iš karto tas reikia daryti vietoje, kuri savo ypatybėmis yra panaši, o toliau galima ir visai skirtingoje.

Mokiniai pažymi gretimoje vietoje ruožą, taškus, kurie jų manymu, turi tiek toumo, kaip ir išmatuoti plotai. Ženkla davus, pasislėpę išmatuotuose punktuose žmonės pasikelia ir tuomet aiškiai galima pamatyti klaidos.

4. Atmatuotame plote vaizdžiai parodyti, kad juo toliau bus matuojamoji vieta, tuo atstumas mums rodysis mažesnis.

B. Atstumų spėjimas nuo 400 iki 800 metrų (tik gerai įpratus atspėti tolį ligi 400 metrų).

5. Padalyti spėjamąjį atstumą į dvi dali; jų dydį reikia spėti iš esamųjų išmatuotų vienetų.

6. Spėti atstumai taip pat kaip 5 p., bet patikrint šiais klausimais:

a) Kaip aiškiai aš matau taikinį?

b) Per kiek minučių aš galėčiau prieiti ligi taikinio? (100 metrų per minutę).

c) Koks atstumas ligi spėjamo punkto maksimum ir minimum?

Iš šių dviejų spėjimų paimti vidurinį.

Tokiu pat būdu spėjama ir didesnis atstumas.

(Bus daugiau).

Steigiamasis Seimas.

139-tas lapkričio mėn. 11 d. posėdis.

Pirmininkauja Steigiamojo Seimo Pirmininkas A. Stulginskis.

Baigiama svarstyti interpeliacija dėl Klaipėdos krašto ir priimama vienu balsu rezolucija dėl Klaipėdos krašto:

Steig. Seimas, išklausęs Vyriausybės pranešimo Klaipėdos krašto reikalu ir jį apsvarstęs randa:

Klaipėdos krašto ekonominiai interesai ir žymiausias jų gyventojų dalies tautiniai siekimai sudaro tiek bendra su Lietuvos Respublika, kad Klaipėdos krašto susidėjimas vienon su Lietuva Valstybėn yra neišvengiamas, abiem šalim naudingas ir realus to klausimo išsprendimas.

pakaly girdėtis buvo. Jonas, nervingai suspaudęs rankoj šautuvą, stovėjo ir laukė. Iš užpakalio pasigirdo žingsniai Jonas atsibuso, atsirėmė į šautuvą ir žiūrėjo į priešų pusę. „Nėra reikalo žiūrėti tai viršininkas ateina su draugais... Apsidirbau vienas. Tik daug šovinių išleidau. Gaila“.

Žingsniai pasigirdo suvis už nugaros. Jonas instinktingai krūptelėjo ir atsigrėžė.

— Стой! Рукі в верх! (Stok! Rankas aukštyn!).

Blizgantį durtuvą, garsi rusų kalba ir koliojimai Joną iš nustebimo pažadino.

— „Ciort, biely“ (velnias baltasis) daug šaudė, žiūrėkit, kas tutelių — tarė vienas iš bolševikų, spardydamas iššaudytas tuteles.

— „Net vremenі vazitca (nėra laiko galsti), tarė vienas iš bolševikų — matyti vadas. — Jegor ir tu Vaska su tavarščium Edelmanu, veskite šį „baltąjį“ į štabą pas komisarą. Tik žiūrėkite nepaleiskite, pagrasė“.

Burys bolševikų nuėjo tolyn.

Jegor, Vaska ir tavarščius Edelmanas nuvedė Joną į Paežerį pas komisarą.

* * *

Bolševikų Paežery, kaip mūsų vasaros metu anį šiukšlyno: visur pilna. Viename name sustojo štabas. Vadas komisaras štabe davinėjo įsakymus

sargyboms ir žvalgams. Įėjo į štabą Edelmanas.

— Tavaršč komisar! Mes atvedėme belaisvį baltąjį, kurį eidami į žvalgybą suėmėme.

— Kas toks ar vokietis? Paklausė komisaras rusiškai.

— Ne. Rodos kad lietuvis, bet ką tu jį pažinsi, be formos, tik kepurės lankelis geltonas.

— Vesk čia, paliepė komisaras. Įvedė Joną. Edelmanas žvilgtelėjo Jonui į veidą. Jis jam pasirodė matytas.

Komisaras paklausė Joną lietuviškai.

— Kokios dalies?

— Šešiolikto pulko, atsakė rimtai Jonas.

— Meluoji, suriko komisaras, meluoji buržuji bernel! Gal tu vokietis?

— Ne. Esu lietuvis ir tarnauju šešioliktam žemaičių pulke.

— Aš ir gi lietuvis, bet tarnauju brolybės, lygybės ir laisvės labui, o nesu buržuji bernas — karščiuodamas kalbėjo komisaras.

Įėjo žvalgas, padavė komisarui paketą.

Joną įsakius išvedė iš kambario. Kada Jonas kambarį nebuvo „tovarišč“ Edelman kreipėsi karščiai prie komisaro:

— „Tovaršč komisar, šis lietuvis pavojingas. Aš prieš stodamas į Raudonąją armiją gyveniau Kal-

Kadangi Klaipėdos kraštas, kelius amžius būdamas Vokietijos sudėtinė dalis, ypatingomis sąlygomis ugdė savo ekonominį ūkį, savo kultūrą, paveldėjo ypatingą jurisdikciją, turėjo kitokį, kaip Lietuva, politinį ir visuomenės gyvenimą. — St. Seimas linkamai įvertina esamus minėtose srityse skirtumus.

Tad eidamas į sudarymą su Klaipėdos kraštu valstybės, Steigiamasis Seimas mato reikalo remti Lietuvos būsimus santykius su Klaipėdos kraštu tokiais pagrindais, kurie iš vienos pusės teiktų visiems Respublikos gyventojams lygių teisių, lengvėnybių ir pareigų, linkamai saugotų bendruosius Respublikos reikalus, o iš kitos visu galimu pilnumu apsaugotų Klaipėdos krašto gyventojų ypatingus reikalus. Tie ypatingi Klaipėdos krašto reikalai turėtų būti apdrausti, patiekiant jam, kaip sudėtinei Respublikos daliai, teisės savarankiškai rūpintis vietos ūkiu, administracija, taip pat mokesniais vietos reikalams, darbu ir sociale apsauga, teismu, švietimu, kultūros ir taisybos reikalais atskiro autonomijos vieneto, demokratiniais pagrindais sutvarkyto, teisėmis.

Remdamasis tuo savo nusistatymu, St. Seimas paveda Vyriausybei daryti visų reikalingų žygių įvykdyti Klaipėdos krašto prisidėjimą prie Lietuvos Respublikos.

Toliau Žemės Ūkio ir Valstybės Turtų Ministeris Aleksa atsako į atstovo Mieleškos paklausimą dėl ko Žemės Ūkio ir V. T. Ministeris nepaėmė valdžios žinion, viso buvusio Panevėžio Pijorų vienuolyno išlikusio turto, paaiškinęs, kad tie turtai bus nusavinti.

Prekybos ir Pramonės Vice ministeris Dobkevičius atsako į valstiečių sąjungos ir socialistų liaudininkų paklausimą dėl gyvulių išvežimo užsienin neivarkos ir tikisi, kad ateity ta prekyba pasiseks sutvarkyti. Atsakydamas į atstovo Bielinio dėl maisto produktų išvežimo užsienin, pažymi, kad buvo leista išvežti tik bulvės, nes jų derlius šiemet buvo didelis ir yra ištekliausias. Javų Fin. Min. išvežti neleidžia.

Atsakius Ministerių Kabineto atstovams į paklausimus iš eilės svarstoma Lietuvos Respublikos 1921 metų pajamų ir išlaidų sąmata.

P. Galvanauškas, Fin. Prek. ir Pram. Ministeris pažymi, kad labai yra nenormalis apsirėdkimas metų gale svarstyti buvusiems metams biudžetą, tačiau tai yra ne tik pas mus, bet ir kitos valstybės vėlinas su biudžetu. Toliau ilgoje kalboje nurodo tas pastangas, kurios bus dedamos pakelti mūsų krašto gamybą, kad galima būtų prekiauti su užsieniu ne žalia medžiaga, bet išdirbtais savo krašto turtų dirbiniais ir t. t.

Balgus Ministeriui žodį ima frakcijų atstovas Atstovas Jurgutis nurodo daug trūkumų, kurie yra padaryti Finansų Ministerijos, bet randa ir dalykų, vertų pagyrimo. Atstovas Lašas peikia nurodydamas daugybę silpnųjų pusių.

Tuo šios dienos posėdis ir baigiamas.

140-tas lapkričio mėn. 15 d. posėdis.

Papildžius kai kurias komisijas naujais nariais iš eilės svarstoma Lietuvos Respublikos 1921 m. pajamų ir išlaidų sąmata.

Tęsimos bendros diskusijos. Atstovas Bielinis randa sąmatoje labai daug netikslumų. Iš to jis sprendžia, kad pas mus nėra Finansų Ministerio, kad mūsų ūkis eina klaidingais keliais ir vedamas pripuolamai be jokio plano. Eksportas sutvarkytas netiksliai. Jei multas būtų imamas kuria nors aukso valiuta, kaip kad Latvial daro, tai iš to būtų Valstybei nauda, o dabar markei kritus naudos iš multų gauna tik spekuliantai. Toliau paliečia kiaušinių ir linų prekybą ir nurodo visas esamas toje srityje paklaidas. Jis nori, kad Lietuvos ūkio biudžetas plaukdamas per valiutos jūrą nebūtų svaidomas pripuolamų atsitikimų, bet kad jo vairą valdytų tokie žmonės, kuriems tikrai rūpi Lietuvos Respublikos reikalai.

Valstybės Kontrolierius Zubrickas nurodo biudžeto pasivėlinimo priežastis ir reiškia vilties, kad tik eidami į savo valiutos emisiją mes ateityje galėsime išvengti biudžeto pavėlavimo.

Išsitarus dar atstovui gen. Galvydžiui-Bikauskui Matulevičiui, Rachmilevičiui, Steponavičiui, Finansų Prekybos ir Pramonės Vice ministeris Dobkevičius pažymi, kad biudžeto pasivėlavimas patėjo ne nuo

varijos gatvėj ir dažnai mačiau, šį patį „baltąjį“ apsitaisiusį ir su knygomis; tur būt gimnazistas ir buržujų vaikas.

— Ryt viską sužinosim, atsakė nekantriai komisaras, skaitydamas iš naujo paduotą jam raštą.

Joną pasodino į mažą kutę, duris užrakino ir jis pasiliko vienas. Nuvargęs po dienos įspūdžių negalėjo nė atsisėsti; aplink plikos sienos, po kojų sušalęs mėšlas. Jono galva buvo pilna įvairių mintių. Jos painiojos ir Jonas jų jokiū būdu sutvarkyti negalėjo. Mintis viena po kitos, žaibo greitumu, užgaudavo smagenis ir nyko; sekė kitos ir tos nyko.

Tamsi kutė ir kūno drebulys priminė Jonui šios dienos atsitikimus.

— Ar aš to laukiau; po tiek vargo?... Kad būčiau nors vieną priešą, iš po Lietuvos padangės, nusiuontęs į dautas... O dabar? Nič nieko naudingo nepadariau. Ir taip gal teks žūti..

Kodel kiti draugai, sėdi sau šiltam kambary; skaito, mokosi, kalba apie pasišventimą, kurio jiems be abėjos trūksta... O aš kutėj, šaltoj tamsioj kutėj.. Ir kas mane privertė?... Jug daugiau niekas nėjo tik aš Jurginis ir Ruzgis.

— Ne, aš ne niekšas! Tegu kiti sėdi užpečkyje tegu sau laimingą atelį rengia... Jug ne vien ginklu tėvynei galima patarnauti... Aš savo tikslo neat-

žadėslu. Viskas Tėvynei. Dabar ji iš manęs to reikalauja, tad kentėsiu.

— Ar aš vaikas, ar boba. Jug sakė man Elena „tik dėl kitų gyventi gyvenimo tikslas“... O nieko gera kitam nedarė. Jei mes patys, dabar, savęs neginsime, niekas mūsų ir negins... Tad dėl bendro darbo ir laisvės savo vargo negailiu... Sau neverta gyventi...

— Bet žūti kaip musei! Žūti nieko gera nepadarus! Ne! Aš neleisiu, kad kas nors pasakytų: „žuvo be naudos nabagėlis. Dar kur? Bolševikų nelaisvėje“... Ne, to nebus. Turiu iš kutės išeiti. Aš ne kiaušelis, kad čia būčiau. Nutarta...

Jonas apčiupinėjo kutę. Buvo suvis maža. Mėšlo buvo daug, kuris po Jono kojomis supėsi. Jokio langelio. Tik per sienos plyšius silpna mėnulio šviesa, kaip vabalai vasaros metu alksnyne, žibėjo.

— Iš čia būtinai reikia. Ryto laukitį negailima... Bet kaip? Lubos aukščiau ir matyti kuo tai užkrautos, nepraeisi ir trukšmas bus... Gamatai jug netvirčiausi. Tad pamėginsime...

Jonas surado būdą išsigelbėti. Nors būdas netikras, bet Jonas griebėsi darbo.

Atsiklaupęs prie išorinės sienos, Jonas su rankomis pradėjo ardyti sušalusią mėšlo pluta. Darbas nesisėke.

Finansų M-rijos valdininkų, bet tik dėl ypatingų sąlygų, kuriomis teko dirbuoti. Toliau pabrėžia, kad aukso miltas duotų nuostolių smulkiajam ūkiui. Nežinant kiek teks maitinti įvežimas gali virsti spekuliacija. Baigdamas pažymi, kad kritika yra tik tada sveika, kai atsižūrima į sąlygas, kuriomis tenka dirbti.

Sąmata atiduota finansų ir biudžeto komisijai, kuri įneš Seimui antrajam skaitymui. Aks.

Raštų apžvalga.

Latvju Sports.

Tokiu vardu eina Rygoj paveiksluotas sporto ir fizinio lavinimo žurnalas. Žurnalas turėtų eiti kas savaitę, bet šiais metais, numatoma eis du kart per mėnesį.

Žurnalas savo tikslą taip nusako:

„Vienas didžiausių mūsų sporto gyvenimo trūkumas yra sporto literatūros trūkumas. „Latvių Sportas“, šią spragą užkišdamas, savo skyltise spausdins ne tik sausius imtynių rezultatus (išdavas), bet taip pat ir svarbiausių sporto veiklų apžvalgas, sporto tarpimą ir jo reikšmę žmogaus organizmui, kiek galima iliustruodamas paveikslais (brėžiniais) ir fotografijomis. „Latvių Sporto“ tikslas—kelti tautoj domesį prie sporto, duodant sportui tautinę spalvą, duoti žinių apie užsienio ir ypatingai Pabaltijūrio valstybių sportą. Ypatingos reikšmės skiriama sportui mokyklose ir kariuomenėj“.

Latvių sportas prieš karą buvo gana aukštas. Daug rusų sporto rekordų priderėjo latviams. Tačiau karas latvių sportą apgriovė, o jį atnaujina jau latvių kariuomenė 1919 m., kai buvo įkurtas Latgalių diviziono sporto klubas.

1920 m. įsisteigė Rygos igulos sporto klubas, organizuojasi sporto būreliai pulkuose, kurie paskui susiliejo į didelę sporto organizaciją—„Kariuomenės sporto sąjungą“. Lig šiol jau padarytos kelios olimpinės imtynės.

— O gi peilis kam? Jug nedovanai Elena man jį dovanojo... Kvaili bolševikai, už bato aulo tai ir neieškojo.

Aštrus peilis gerokai Jonui darbą pagreitino. Sušalusį mėslo pluta nuimta. Apačioje, bemaž, sausi šiaudai, tik ką gerai susigulėję—sutrypti. Jonas įsikarščiaavęs ir viską užmiršęs, dirbo prakaituodamas. Nuo išorinės sienos mėsas ligi dugno išimtas. Pradėjo leškoti tokio akmens, kurį galima būtų iš po sienos išimti. Surado. Bet tie akmenys, juos išėmus, palikdavo tokią mažą skylę, tik rankai iškišti. Jonas pažiūrėjo per padarytus plyšius. Išėjimas patogus. Čia tuoj už sienos sodelis.

Išrinko Jonas vieną didelį akmenį, kuris pasirodė jam bus lengviausias išimti iš po sienos ir kaip padūkęs pradėjo kasinėti žemę iš po to akmens.

Darbas ne lengvas. Sušalusį pasienį žemė, su peiliu, ne lengvai kasama. Bet Jonas neatsižvelgdamas į jokių sunkumus dirbo ir dirbo. Prakaitas lašais nuo jo kaktos varvėjo. Jis jo nejuto. Viena mintis jo galvoj buvo: Kad tik greičiau... Kad tik greičiau...

Jonas jau pradėjo po akmeniu kastis. Jau jam pasirodė užtektinai iškasta. Pradėjo rankomis traukti akmenį. Akmuo nė nejudėjo, nes Jonui nebuvo galima rankomis jį storiškai suimti. Jonas nusijuosė

Kaip matyti, pradėtas iš naujo latvių sporto darbas žada gausių vaisių. Ir ypač reikia sveikinti latvių sportininkus, kad jie nori bendrai veikti su savo kaimynais. Ir „Latvių Sporto“ redaktorius p. J. Alspuriets yra pranešęs, kad jam būtų brangu sudaryti ryšių su mūsų sportininkais, gauti iš jų tinkamos spaudai medžiagos ir informacijų, o prenumeruojant laikraštį mūsų valdžios ir sporto įstaigoms žada numušti 25%. Reikia tikėtis, kad mūsų visuomenės ir kariuomenės sporto organizacijos tuo tinkamaj susirūpins ir pasistengs susitarti su savo idėjos draugais latviais. (Adresas: „Latvju Sports“ redakcija, Parka eela Nr. 6; prenumeratūra: Latviuose 3 mėn. 204 lat. rub., užsienin siunčiant 100% brangiau.)

I. L-tis.

Amerikos „Laisvės“ pranešimas.

Rochester, N. Y. Amerikos Komunistai pripažino Lietuvą.

Tarp kitų žinių „Laisvė“ praneša, jog Rochestero komunistai pripažina Lietuvą „de jure“.

Špalių 16 d. įvykę diskusijos; surengę kokie ten L. D. L. D. kp. Tosė tai diskusijose mūsų šaliai noroms nenoroms turėję prisipažinti, kad jie esą lietuviai ir kad jie sutinka su Lietuvos nepriklausomybės obalsiu. Tikrai valdžios neremia dėl tos priežasties, kad pastaruoju laiku ta valdžia žiauriai pasielgianti su jų draugais.

Bet prie Rusijos dėtis nebenorj. Nors seniau ir kaipėti nenorėjo, jog Lietuva gali būti nepriklausoma, ir kart-kartėm juokėsi iš Lietuvos, kad esanti „ubagų respublika“, kaip ji galinti gyvuti, bet ir patys prisipažino, kad ir jie sutinka su jos nepriklausomybe.

diržą. Padarė kilpą ir užmovė ją ant akmens. Apšvertė aukštieninkas ir įsiremęs kojomis į sieną patraukė iš visų jėgų. Akmuo sujudėjo.

Jonas, kaip pasiutęs traukė akmenį iš po sienos. Visas šlapias buvo, o krutinėj širdis, kaip kūju plakė tuk, tuk, tuk... Ištraukė akmenį iš po sienos. Nepasijuto Jonas, kaip jau iš kutės buvo išsidanginęs. Lengviau atsiduso. Nušluostė prakaitą. Šalčio nejautė; nors jis ir didelis buvo, net sodžiaus tvoros pyškėjo.

Naktis šviesi. Kaime tyla. Danguje žvaigždės mirga žaidžia. Šviesus mėnulis iš aukšto dangaus meiliai šypsojosi. Jonas pasidairė po dangų. „Kur čia „Grigo ratai“? Jonas nusiėmė nuo kepurės geltoną lankelį, išėmė vyti ir įdėjo į apatinę kišenę. Suveržė diržą. Apžiūrėjo peilį; ašmenys buvo baisiai atšipusios ir išlankstytas, sulenkė jį ir įsidėjo į apsiausto kišenę. Dar kartą žvilgtelėjo Jonas į žvaigždes ir nukeliavo.

(B. d.)

Aviacijos naujienos.

Anglija.

Anglija dabar turi šešius standžiosios sistemos oro laivus, tame skaičiuje du atimti iš Vokietijos cepelinai. Septintasis oro laivas statomas.

Paskutiniu laiku Anglija atkreipė ypatingą dėmesį į sanitarijos orlaivių statymą. Priimtas «Vickers Vimy» tipas.

Jis turi 2 pilotu. Pilotų vietos užpakalyje yra dvi kajutės; viena gydytoji, antra su keturiomis lovomis sužeistiems ir vieta gailėstingajai sesutei. Lovų vietoje gali būti pastatytos 8 kėdės. Naudingas orlaivio krovinys 1593 kilogramų, veiksmo radius—5 valandos.

Anglijoje manoma įvesti oro susisiekimą su Australija.

Tam tikslui projektuojama pastatyti 10—12 oro laivų. Nulėkimo greitis 8—10 dienų.

Italija.

Italija mano pastatyti pusiau standų oro laivą «Napoli» tokios pat konstrukcijos kaip laivas «Roma», kurį ji prieš keletą mėnesių pardavė Jungtinėms Valstybėms, bet ant 20 000 kub. metrų didesnis už «Roma», būtent: turės 58 tūkst. kub. metrų ir bus didžiausias pasaulyje.

Jis turės 12 motorų 200 arklių jėgų kiekvienas. Veikiant tik 4 ms iš jų, laivo greitis bus 45 anglų mylių per valandą.

Motorų pataisymas ir propelerių pakeitimas gali būti daromi orlaiviui lekiant. Laivo korpusas bus plieninis.

Be kapitono kajutės, bus kajutė 100-ai keleivių, valgykla ir virtuvė, o diržablio viršuje terasa, ant kurios bus galima užlipti laiptais.

K. Boleckis.

Bulgarija be armijos.

Pasak taikos traktato Neilyje, Bulgarija gali turėti armiją ne daugiau kaip iš 20,000 žmonių, 60 lauko patrankų ir 13,000 žmonių žandarmerijos sienų sargybai.

Sios armijos organizacija numatoma tokia: 8 pėstininkų pulkai po 3 batalionus.

3 kavalerijos pulkai po 4 eskadronus.

8 artilerijos grupės po 3 baterijas ir

3 inžinerijos batalionai.

Būtinoji karo tarnyba naikinama ir armija komplektuojama savanoriais, sudarančiais sutartį 12-ai metų.

Pasiuntinybės tarybos sprendimu, 28 tūkst. armijos, būtiniosios karo tarnybos pagrindu surinktos, paleidimo laikas nustatytas 1921 m. spalio mėn. 1 d.

Del karo tarnybos nepopuliarumo Bulgarijoje ir antimilitarinio jos gyventojų ūpo po sunkaus karo, savanorių skaičius visai menkas. Ūkio šalis geidžia ramaus žemės darbo.

Valdžia susirūpinusi reikalingo savanorių skaičiaus surinkimu, nustatė dideles algas, paleidimą jų šeimynų nuo mokesčių, ir kitus pagerinimus, bet nežiūrint to savanorių skaičius siekia ne daugiau kaip 2000 žmonių.

Valdžios prašymas Tautų Sąjungai del pakeitimo atatinamų taikos traktato paragrafų — nepavyko.

Tokiu būdu, nuo spalio 1 d. Bulgarija pasiliko be armijos ir nei vidujine tvarka, nei kaimynų įsiveržimo pavojus neapdraustas.

Sienos paliko be sargybos, tuo labiau, kad daugely vietų naujos sienos su Serbija ir Graikija dar ne-nustatytos.

Plėšikų bandos nekludomai pereina jas ir plėšia. Vidujinei netvarkai kilus Bulgarija neturi pajėgų ją numalšinti, geležinkeliams, bankams ir kalėjimams apsaugoti.

Absoliučiai nuginkluota Bulgarija tapo antra Makedonija ir bus ginčų obuolys Balkanuose.

Bulgarų valdžia kreipėsi į Tautų Sąjungą prašydama garantuoti jų teritorijos neliečiamybę nuo galinčių kilti agresingų kaimynų norų.

Tos abejonės turi savo pagrindą. Numatomasis būk tai Trakijos atidavimas Graikijai, kaip Bulgarijos nuginklavimo garantija, bus Bulgarijos grobimo pradžia.

Jau dabar Graikijos delegatas komisijoje, nustatančioje Bulgarų bei Graikijos sieną, reikalauja Bulgarijos teritorijos dalies. Kilus Bulgarijoje netvarkai, Graikija pasinaudos ja svarbių strategijos punktų pagrobimui.

Tokiu būdu Bulgarijos armijos nuginklavimas turi reikšmės ne tik jai vienai, bet bus priežastis politikos pusiausviros suirutei Balkanuose.

Taika Balkanuose neapdrausta.

K. Boleckis.

SPORTAS

Europos sportininkų gyvenime yra daug naujienų kurių tarpe žymiausias:

Šveicarijos iniciatyva ateinančiais metais įvyks tarptautinis bėgėjų kongresas.

Freiburge įvykusiose tarptautinėse futbolo rungtynėse, Ciuricho, Ludvisghafono, Stutgarto ir Freiburgo miestams dalyvaujant gautinai laimėjo Stutgarto „Rickers“ futbolininkai prieš Ciuricho futbolo klubą, būtent 1:0.

Antverpeno ir Amsterdamo miestų futbolininkų rungtynėse laimėjo belgai.

Prancūzijoje labai išsiplatino sportas moterų tarpe.

Paryžiu moterų futbolo rungtynėse tarp Anglijos ir Prancūzijos futbolininkų, vėliau dar Avro mieste nė viena partija negalėjo laimėti. Šiomis dienomis Romoje, dalyvaujant valdžiai buvo padėtas pirmas akmuo naujam Olimpinio sporto stadionui.

Futbolo rungtynėse tarp Italijos ir Šveicarijos, kurios įvyko Ženevoje niekas nelaimėjo—išėjo 1:1. Tas rezultatas labai neatatinka pajėgoms, nes Šveicarai buvo daug stipresni, bet Italai savo entuziazmu ir pasiaukojimu galėjo atsispirti. Žiūrėtojų buvo 8000. Po rungtynių Ženevos kantono Vyriausybė pasikvietė vakariei abi komandas.

Futbolo rungtynėse tarp Paryžiaus ir Londono miestų, kurios įvyko Paryžiu, laimėjo Londonas 3:1.

Futbolo rungtynėse tarp Pragos „Spartos“ ir Nurebergo futbolo klubo laimėjo čekai su aukštu rezultatu 5:2. Vokiečiai del to labai nusimine, kad jų komanda pralaimėjo Mažos Čekų Slovakų šalies sportininkams.

Tokia žinia, mūsų sportininkams turi suteikti vilties, kad ir jie ateity tarptautinėse rungtynėse neatsilikis nuo jaunos Čekų Slovakų valstybės sportininkų.

Taip pat pralaimėjo Belgų futbolininkai, tie patys, kurie laimėjo pasaulinę futbolo pirmenybę per paskutinę Olimpiadą, Antverpene pralaimėjo prieš ispanus 2:0.

Rungtynėse Pietų Amerikos Futbolo pirmenybėms Buenos Aire laimėjo Argentina prieš Braziliją 1:0 žiūrėtojų buvo 30.000.

Tad palyginus Europos tautų susidomėjimą sportu, mūsų sporto gyvenimas yra labai nėgyvas, menkutis ir reikalingas auklėti ir vystyti.

Brundalas.

○ Kas klausia, tas neklysta. ○

Kls.

Ar gali vadas priverstinai varyti kareivius į bažnyčią?
P. Stalloraitis.

Ats.

Kaip šiame atsitikime, taip ir visuomet vidaus tarnyboje reikia vaduotis statutu.

Vid. Tarn. Statuto X-ji skiltis sako: Tikybos reikalai: 490. Visi kariai, kiek leidžia tarnyba, laisvai atlieka savo tikybių pareigas, 491. Laiką tikybinėms pareigoms atlikti skiria dalies vadas. Red.

ŽINIOS

Lietuvoje.

— **Lietuvių pašalpa badaujantiems.** Mūsų atstovybė Maskvoje keturių metų Sovietų Respublikos sukaktuvių dienoje įteikė badaujantiems Lietuvos Vyriausybės vardu vagoną miltų ir vagoną cukraus.

— **Pamokos universite.** Nuo lapkričio 15 d. prasidėjo pamokos universito bute. Lekcijos tuo tarpu eina tik vienam matematikos skyriui. Bet ir kitų skyrių katedros jau kone visai priruoštos. Psichologijos ir pedagogijos katedroj pamokas ketinama pradėti po keleto dienų. O visi universito skyriai bus atidaryti ateinančio gruodžio mėn. pabaigoj.

— **Meteorologijos stotis.** Netrukus Kaune bus atidaryta meteorologijos stotis. Vieta stočiai skiriama 7 forte, greta Ukmergės plento. Stoties įruošimas pavestas inžinieriui Dubeneckiui. Švietimo Ministerijos jau suteikta reikalingi tos įstaigos įruošimui apie 20.000 auks.

— **Pietų vaisiai.** Šiuo metu Kaunan atgabenta ir dar gabenama įvairių šiltųjų žemių vaisių: vynuogių, apelsinų, riešutų, persikų, abrikosų, granatų, kokosų ir t. t. Kainos jų labai aukštos. Už kokoso galvą mokama 10 auks. ir t. t. Nežiūrint brangumo, jie labai publikos perkami.

— **Karo istorijai medžiaga.** Kai kuriose Žemaičių vyskupijos klebonijose nuo pat karo pradžios kasdien surašomi svarbiausieji atsitikimai. Surinkta labai daug medžiagos. Faktai surašomi taip, kaip savo akimis matomi ir savo ausimis girdimi. Surašai skiriami Lietuvos istorijos karo metų aprašymui ir tuo tarpu viešai naudotis dar neduodami.

Iš Vilniečių gyvenimo.

— **Vilniaus žydai nedalyvaus rinkimuose į Seimą.** Žydų laikraštis „Neuer Morgenzeitung“ praneša apie dabartinę Vilniaus padėtį:

Vilniaus žydų gyventojai laikosi tos nuomonės, jog rinkimai į Vilniaus seimą, Želigovskio okupacijai liekant, negali išreikšti gyventojų noro. Todėl Vilniaus srities gyventojai—žydai nedalyvaus seimo rinkimuose, kurio uždavinys bus spręsti klausimą: Varšuva arba Kaunas.

Okupacijos valdžia, žinant apie tą žydų gyventojų nusistatymą stengiasi grasymais priversti juos jį pakeisti. Vienas iš Želigovskio organų atstovas pareiškė Vilniaus žydų bendruomenės pirmininkui Dr. Vigodskiui, jog, jeigu žydai ir toliau ignoruos rinkimus į Seimą, tai jis neatsako už tokio elgesio vaisius.

Aišku, kaip bus praversti rinkimai į Vilniaus Seimą ir kokios reikšmės turės jo įstatymai.

Taip Vilniaus valdžia savo įstatymais verčia žydus prieš sekmadienio pailsio, kas sukėlė jų tarpe didelio neramumo, nes jiems tenka švęsti 2 dienas savaitėj.

Žydų deputacija atsilankė pas gen. Želigovskį ir nurodydami, jog šis įstatymas kenkia prekybai ir amatui, prašė jį atšaukti.

Gen. Želigovskis pareiškė negalįs pakeisti to įsakymo, nes tai gali iššaukti protestų iš darbininkų ir pirklių ir nežydų pusės. Bet jis pasistengs greitu laiku suorganizuoti komisiją, kuri ieškos priemonių abiem pusėm patenkinti. Visai dabartinės Vilniaus valdžios atsakymas duoda maža vilties, jog tas įstatymas bus panaikintas.

Iš Klaipėdos krašto.

— **Įdomus teismas.** Klaipėdos prisiekusiųjų teismas dvi dienas svarstė berlyniečio šaltkalvio Gerlacho bylą, kuris pernai vasario mėnesi Užpuriuose nužudė lietuvi ūkininką Meikį ir jo dukterį ir sunkiai sužeidė jo žmoną. Gerlach seniau priklausė vokiečių „geležinei divizijai“. Teismas pasmerkė jį už nukovimą dviem atvejais ir už iš anksto sugalvotą mėginimą nužudyti trim atvejais, o drauge už padarytą plėšimą ir plėšimo būdu atėmimą,—penkio-likui metų sunkiojo kalėjimo ir dešimčiai metų atėmė garbės teises.

— **Plėšikai.** Pirmą kelių dienų buvo pranešta, kad Klaipėdos g-vėse dienos metu vienas plėšikas puolė vieną vaikina, nešantį iš banko didelę pinigų sumą. Pagriedęs pinigus plėšikais pabėgo.

Policijai pasisekė tą pačią dieną jį susekti ir suimti. Tai yra pirklys Brüssow. Pinigų jau neberado. Su pinigais jau buvo pabėgusi Brüssowo žmona ir dažytojas Karl Albert Sarpf iš Klaipėdos.

— **Klaipėdos gyvulių statistika.** Spalių mėn. gyvulių suskaitymas davė šiuos rezultatus: arklių—32.603, galvijų—69.156, avių—33,279, kiaulių—81.024, ožkų—3.750.

Lietuva ir užsienis.

— **Lenkų machinacijos Vilniuje.** Iš Vilniaus gauta dar nepatikrintų žinių, kad gen. Želigovskis ir laikinosios Valdymo komisijos pirmininkas generolas Mokšeckis atsistadyne ir išvažiuavę Varšuvon.

Dabar civilė valdžia Vilniuje esanti atskira nuo karo. Civilinės valdžios priekin atsistojęs Lenkų Vyriausybės paskirtas Aleksandras Meištavičius, dvarininkas, turįs dvarus Kaunijoje, karo valdžios prieky atsistojęs gen. Konarževskis.

Del tų Vilniaus valdžios atmainų laikraštis — „Kurjer Codzienny“ rašo, kad Lenkijos vyriausybė mananti prašyti gen. Želigovskį Vilniaus krašto Seimo rinkimų metu pasitraukti nuo savo vietos, kad duotų Europai garantijų, jog rinkimai bus daromi be jokio spaudimo. Varšuvoj neabejojama, kad į Vilniaus krašto Seimą pateksianti lenkų dauguma, kuri paskelbsianti Vilniaus krašto prijungimą prie Lenkijos Respublikos.

— **Važiuojantiems į Belgiją reikia vizų.** Belgų konsulatas Rygoj praneša, kad visi Lietuvos piliečiai važiuojantieji per Belgiją į kitas Valstybes, Konsulate turi paimti tranzito vizą, kuri yra griežtai Belgų Valdžios reikalaujama. Taip pat norintiems išvežti iš Lietuvos prekes į Belgiją turi būti jos su prekių paėmimo liudymu.

— **Nelaimė su Lietuvos laivynu.** Žėglinis motorinis laivas „Jūraitė“ tapo lapkričio 4 d. vėtros

Išmestas į krantą ties Elsinkais, ir guli keturių pėdų seklumoje; prekės buvo perkrautos į kitą garlaivį. Ekspertai manė, kad būsią galima „Jūraitę“ pavasarį vėl į gilų vandenį nuvilkti. «Kastytis» plaukė prikrautas prekių į Daniją ir pakeliui buvo apniktas tos pačios audros, kuri sudraskė jo bures ir sulaužė stiebus. „Kastytis“ bangos mėtė arti trijų dienų, kajutos buvo jau vandens prisemtos. Trečią dieną jūrininkai pamatė krantą ir uostą, bet Lenkų. Kad nepatekus į Lenkų nelaisvę kapitonas pasukė laivą vėl į jūrą. Ketvirtą dieną jie buvo nuvilkti į Dancigo uostą. Prekės tuo tarpu kitu garlaiviu nugabentos savo paskyrimo vieton.

— **Telegrafas Kaunas — Maskva.** Lapkričio 16 d., įtaisyta tiesioginė telegrafo viela Kaunas — Maskva tiesioginiai tarp Lietuvos Rusijos teleg. keistis.

— **Amerikos Lietuviai protestuoja.** Visoj Amerikoj vyksta garsūs lietuvių mitingai ir griežtai protestuojama prieš lenkų žiaurumus Vilniuje. Amerikos piliečiai kreipėsi į Amerikos Valdžią žmoniškumo vardu prašydami sustabdyti Vilniaus žiaurumus. Lietuvos piliečiai protestuoja prieš Hymanso projektą, reikalaudami lietuvių valdžios neiti į jokias sutartis, siaurinančias lietuvių suverenitetą.

— **Amerikos karininko Harrio žuvimo atbalsai.** Žuvusiam Kaune praėjusių metų vasario 22 d. sukilimo metu Amerikos karininkui Harriui Amerikos lietuviai ruošiasi pastatyti kapinėse paminklą. Žuvusiojo brolis, taip pat karininkas yra kreipėsis į Lietuvos Vyriausybę siūlydamas savo patarnavimus Lietuvai.

— **Pirma Latvijoje parako dirbtuvė.** Liepajuje bendrovė „Latvijas Tranzitas“ atidaro parako dirbtuvę, kuri pradžioj gamins juodąjį medžiotojų paraką, o vėliau ir šautuvų.

Lenkijoje.

— **Lenkų propaganda.** Rytų Prūsų laikraščiai pabrėžia, kad lenkai dabar daugiausia teikia savo propagandą Rytų Prūsams, Dancigui ir Klaipėdos kraštui.

— **Ponikovskis apie Vilniaus sritį.** „Vilniaus srities klausimu esam nusistatę, kad Vilniaus likimą gali spręsti jos gyventojų valia, kuriai visiškai pasitikim, nes gyventojai ten lenkai ir jų vienintelė svajonė yra—galutinai ir tvirtai susijungti su visa Lenkija“.
«Kurjer Polski»

— **Į apsprendžiamąjį susirinkimą galutinai nustatyta,** kad rinkimai apims tik Vidurinės Lietuvos sritį, tiesioginiai priklausančią gen. Želigovskio valdžiai, tai yra Švenčionių, Ašmenos, dalį Trakų ir Vilniaus apskrįčius

Rusijoje.

— **Reikalingi Europos pagalbos.** Liaudies Komisaras Vinokurov laikrašty „Krasnaja Gazeta“ rašo, kad Sovietų Rusų viriausybe neįstengianti be užsienio pagalbos nugalėti bado katastrofos. Jei Europa neįsikišianti, tai turėsia mažiausia 10 milijonų žmonių mirtį bado.

— **Komunistus žudo.** „Königsberger Allgemeine Zeitung“ pranešimu Čičerino priėmimo kambary mėginta nužudyti Čičeriną. Buvo paleista į jį du revolverio šūviai, tačiau nepataikyta. Šovusis sako, esęs socialistų revoliucininkų teroristų grupės narys.

Maskvos komunistų tarpe buvusi didžiausia sumaištis. Atskirų grupių kovos pasiekę aštriausios formos. Radikaliu komunistų vedama „Črezvyčaika“

paėmusi 3000 asmenų ir aštriai cenzuravusi laišku ir telegramų susisiekimą. Būsią suimta ir daugiau įžymių asmenų. Antra vertus, kalba, kad liaudies komisarai nusprendę gruodžio mėn. leisti išleisti socialistų laikraščiams.

— **Paėmė Kieva.** Ukrainos spaudos biuro pranešimu, Ukrainos sukilėliai paėmė Kieva.

Užsieny.

— **Vašingtono konferencijos atidarymas.** Lapkričio 12 dien. 11 val. prezidentas Hardingas atidarė „Kontinental Memorial Hall“ salėje nusiginklavimo konferencija. Pasveikinęs savo atidarymo prkalboje įvairias delegacijas ir kalbėdamas apie Jungtines Valstybes pareiškė: „Mes norime bendrai sudaryti tokią atmosferą, kur vyrų gerą valia ir tarptautinis susipratimas. Pasaulis reikalauja realizacijų. Tačiau negalima pasiekti pagerinimo nepadarius visom tautoms tam tikslui aukų. Nė viena tauta neturi žūti. Mes suprantam, kad jei mažiau bus ruošiasi karui labiau pasitenkinsim laiminga taika. Mes čia susirinkome vedami idėjos sumažinti tautų naštas ir padaryti geresnę tvarką, kuri duos pasauliui jo teises“. Toliau prezidentas Hardingas nurodė į konferencijos svarbumą, kurios sprendimai padarysią neišdildomos įtakos į pasaulio įtaką. Aukų privalo duoti visi ir pripažinti įvairius reikalus ir ypatingą padėtį. Tačiau reikia bendrai veikti, kad panaikinus pavojaus baimės priežastis.

— **Amerikos pasiūlymai.** Jungtinių Valstybių Užsieny Reikalų ministeris Hughes Amerikos delegacijos Vardu pasiūlė per 10 metų nestatyti daugiau didžiųjų karo laivų ir nustatyti laivų atstatymo maksimumą, kurio Anglijai numatoma 500.000 tonų, o Japonijai 300.000 tonų. „Sunday Tymes“ korespondentas konferencijoje savo laikraščiu praneša, kad Amerika susprogdinusi bombą nusiginklavimo konferencijoje pirmąją pastarosios atidarymo valandą, pasikelbdama savo sensacingą laivynų programą tuojau sumažinti ginklavimąsi jūre. Konferencija be galo nustebino, kai Hughes padarė savo pasiūlymus. Tas nustebino ir perčius Amerikiečius. Pasak „Weekly Despatch“, kad Hughes pareiškimas suelektrizavo klausytojus. Vašingtonė manoma, kad Aaglija labai palankiai sutiksianti tą Amerikos planą, o Japonai pagaliau negalėsia jo atmesti. Pirmiausia tačiau reikia tą planą svarstyti komisijoje. Kiekvienas dabar savęs klausia, ar Hughes paruošęs taip pat konkretų planą ir sunkiam Kinų klausimui išrišti.

— **Konferencijos pirmininku išrinktas Jungt. Valst. Užs. Reik. ministeris Hughes.** Jis pranešė, kad konferencijos posėdžiuose galima vartoti prancūzų ir anglų kalbas.

— **Nauja Olandų konstitucija.** Antruosiuo Olandų Rūmuose dabar svarstoma nauja konstitucija, kuri išmeta žodį „Kolonijos“. Pirmam konstitucijos straipsny pasakyta, kad ateity Olandijos karalija susidės ir iš pagrindinių Olandų Indijos, Swimos ir Kiu-rasao kraštų.

— **Geležinkelių Konferencija.** Latvių, Estų, Lietuvių, Vokiečių geležinkelių konferencija bus sušaukta Rygoj savaitės pabaigoj. Konferencija svarstys keleivių ir prekių traukinių susisiekimą.

— **Mobilizuos moteris.** „Palwaleht“ žiniomis, Estijos Krašto Apsaugos Ministerija išdirba naują valstybės apsaugos įstatymo projektą, kuriame numatome moterų mobilizacija. Visos moterys nuo 18—41 m. bus suregistruotos, o karo metu to amžiaus moterys be vaikų mobilizuojamos joms pritaikintiems darbams. Pasiruošti tiems darbams bus pritaikinti tam tikri būdai.

— **Genialis pasiūlymas.** Žinomas automobilių dirbtuvių savininkas Ford pasiūlė Amerikos vyriausybei supirkti senomis kainomis visus pasaulio laivynus, kad pavertus juos į žemės ūkio mašinas.

— **Amerikos bauginimas.** „Matin“ pranešimu, Amerika įspėjanti, jei būtų atmetas Hughes'o nusi-ginklavimo pasiūlymas, tuojau pradėsianti statyti dar 14 didelių laivų be dešimties jau pastatytų.

— **Japonams nepatinka Amerikos pasiūlymai.** „Daily Mail“ pranešimu iš Tokio, Japonų jūrininkų sferos aiškina, kad Hughes'o pasiūlymai esą visai nevykę ir neatiiktų Amerikos pretenzijoms. Japonai negalį sutikti su tais juokingais pasiūlymais.

Iš Gudų gyvenimo.

— Gudų krikšč.-demokr. „Krynica“ apie rinkimus į Vilniaus „seimą“ rašo:—

„Jei kalbės apie mus, gudus, ką mes darysime rinkimų metu, kaip elgsimes, tai atsakymas pats prašosi, kad ir mes rinkimuose nedalyvausim. Mes, gudai, rinkimuose nedalyvausim, nes negalim ir neturim teisės. Dabartinėse sąlygose rinkimai negalimi, reiškia nėra galimas ir mūsų prigimto Vilniaus teisėtas likimo sprendimas. Rinkimai privalo būti daromi dalyje dirbtinai atkirptoje nuo visos šalies. Todel padėti tam, kad mus kirptų, ne tik netenka, bet ir nepridera. Paskutiniu laiku Gudai labai prigąsdinti ir terorizuoti. Nekalbant apie įvairius tyčiojimus iš lenkų kariuomenėje, mūsų gyventojas kenčia dar didesnius tyčiojimus iš lenkų administracijos pusės: didesnė mokyklų dalis uždaryta, gudų mokytojai siunčiami į Krokuvą, priverčiama mokyti gudų vaikus nors ir gudų mokykloje lenkų kalba, peremami ir naikinami paštuose gudų laikraščiai, organizuojamos valsčiaus valdybos taip, kaip to reikalauja ponai, manantieji vien tiktai apie lenkų ar tai ir savo dalykus, grynas gudų žemes pagrobė lenkai bė jokių ginčių. Rygos sutartim su bolševikais, prijunge jas be jokios autonomijos ir šeiminkauja jiems kaip ir saviems. Tat visa dar gėlelės, kurios padarė gudus begalo atsargius su tuo politikos darbu, kurį veda arba mano vesti mūsų daugely vietu gretimose žemėse, vien tik lenkai.

Gražus lenkų obalsis „laisvi su laisvais, lygus su lygiais“ senai jau išsišerė, nudilo ir pasidarė visai kas kita: „kaip galingas su silpnu“.

Reiškia aišku, kad kol galutinai lenkų santykiai su gudais ne pasikeis, ligi tol lenkų politinio veikimo ne vienas teisingas ir nuoširdus gudas nepalaikys, kas reiškia, mūsų įsitikinimais, gudai nuo rinkimų susilaikys...

Tokiu būdu šaukiamas vienu lenkų seimas, patys sušauks, patys save rinks.

Tokio seimo balsas bus tyruose šaukiančio balsas. Savaiame jis bus be jokios vertės ir Tautų Sąjunga pripažinti jo neišdrįs.

— Vilniaus ir Gardino gub. gudų spaudos lenkų valdžios persiekiojimai, ypač gudų krikšč.-demokr. (katalikų) organo „Krynica“ dar tęsiasi. Apie tai liudija visa eile prenumeratų laiškų, padėtų paskutinėse „Krynica“ numeruose.

— Paskutiniu laiku Vilniaus gudams pavyko susisiekti su gudų Komitetu Amerikoje. Šis komitetas

pradėjo jau siuntinėti pinigus organizacijos reikalams. Ryšius su Amerika palaiko gudų šelpimo komiteto sekcija Vilniuje. („Blelar.Wiedam.“).

— Lydos apskrityje siaučia... mokyklos direktorius ponas Wus, stengias atidarinėti lenkų mokyklas, skirdamas gudų mokykloms lenkų bernus.

— Lenkų stačiatikių cerkvės ekzarchu bus Jurgis, kuris labai palankus gudams. Gal prie jo stačiatikių dvasininkai galų gale atmins, kad gudų stačiatikių kaimo parapijonys taip pat stipri cerkvės slavų kalboje, kaip kaimiečiai katalikai lotinų. Sakyti prakalbas didesnė dalis stačiatikių kunigų randa nereikalingu, o jeigu jos ir sakomos, tai tik barbariška slaviškai rusiška tarme.

— Vilniaus universite gudų studentų skaičius šiais metais pasiekė 60 žmonių.

Majoras Ružancovas.

Atitaisymas.

Kaip mums praneša Gudų Reikalų ministerija p. Voronka nekumet nevadovavo Vilniaus baltgudžiams ir jų vardu nedarė jokių sutarčių su Lietuvo³ Taryba, o taip gi neįėjo į skaičių 6 baltgudžių, nušiestų Vilniaus Baltgudžių Tarybos, kaip baltgudžių atstovų.

Astovais Taryboje buvo: 1) Jonas Luckevičius, 2) Vaclovas Lastauskis, 3) Domininkas Semaška, 4) Vladas Toločka, 5) Jonas Falkevičius ir 6) Janka Stankevičius.

Redakcijos atsakymai.

Kariui Kaziui Kaz. Tamstos „raštai“ visiškai niekam ir niekur netinka. Silpnesnių retai kada pasitai-ko. Tamsta pats jauti, kad klaidų daug, o nereikalingų žodžių daug daugiau negu reikalingų, taigi ir taisyti neverta. Pirašyta net 17 puslapių, labai daug, o nieko, nič nieko įdomaus. Tamsta rašai apie visokius niekus iš savo gyvenimo, tik Tamstai vienam įdomius, ir labai nuobodžiai ir vaikiškai pasakoji; o apie kur kas įdomesnę dalyką, kovas su bolševikais ir bermontininkais, kuriose Tamstaisi dalyvavęs, užsimeni tik keliais žodžiais. Tiesiog nesinori ir tikėti, kad Tamsta buvai kur fronte. Taigi ne tik „Kariui“, bet jokiam laikraščiui ir, apskritai, spaudai netinka: per ilgas ir nuobodus. Dar daug reikia Tamstai pasimokyti lietuvių kalbos ir pasiskaityti geresnių mūsų rašytojų, kad galėtum ką nors rašyti. Be to ir gabumų rašyti pas Tamstą nematyti: paprasti kareiviai, vos tik išmokę rašyti, kur kas geriau ir įdomiau parašo, negu Tamsta. Čia reikia ir tam tikro gabumo. „Raštų“ mes Tamstai nesiūsime nes niekam atgal nesiunčiame: jeigu kam reikalinga, tai gali ateiti patys pasiimti į Redakciją. Bet neverta nė žygio, visai menkas dalykėlis ir niekam netiks.

Tomui Vilkipiečiui. Eilėraštis netinka.

Markauskui. Galima, kreiptis pas apskr. žemės ūkio įgaliotinį; kokiomis sąlygomis gauna kariai žemę, dar St. Seimo galutinai nenustatyta.

A. Pušinskui. Pašalpos gali motina gauti, bet žemės ne.

Navickui. Atitarnauti savanoriu metai skaltysis.

P. Skaigiriui. Tuo klausimu kreiptis į miliciją, Aug. Povilaičiui. Negalima.